

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การจัดการความรู้ภูมิปัญญาพื้นบ้านล้านนา

เรื่อง การทอผ้ายกคำพูน

ผู้เขียน

นางสาวทัศนวรรณ ชิมาคำ

ปริญญา

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สารสนเทศศึกษา)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รศ.รัตนา ณ ลำพูน

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

รศ.ทรงศักดิ์ ปรารังค์วัฒนากุล

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบและกระบวนการทอผ้ายกคำพูนโดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ และ 2) พัฒนาระบบการจัดการความรู้เรื่อง การทอผ้ายกคำพูน ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการจัดการความรู้ โดยประยุกต์แนวคิดโมเดล SECI ในการสกัดความรู้ชนิดฝังลึกด้านการทอผ้ายกคำพูนจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คนและผู้มีประสบการณ์จำนวน 8 คน มาจัดทำเป็นความรู้ชัดแจ้งในรูปแบบที่เป็นลายลักษณ์ ภาพนิ่ง วิดีทัศน์ และเว็บไซต์ ใช้วิธีการวิจัยเชิงพัฒนา โดยใช้โปรแกรม PHP และ MySQL พัฒนาระบบการจัดการความรู้ในรูปแบบฐานข้อมูลบนเว็บไซต์ (<http://www.phayok-lamphun.org>) ใช้แบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสรุปได้ว่ารูปแบบก๊ทอผ้าที่ใช้ทอผ้ายกคำพูนคือ ก๊ทอผ้าพื้นเมืองโบราณและก๊ทอผ้าพื้นเมืองประยุกต์ รูปแบบลวดลายดั้งเดิมของผ้ายกคำพูนและยังเป็นที่นิยมในปัจจุบันคือ ลายดอกพิกุล ส่วนองค์ความรู้กระบวนการทอผ้ายกคำพูนได้แก่ การออกแบบลายกราฟ การกรอไหม การสาวไหม การเข้าหัวม้วน การนำหัวม้วนขึ้นก๊ทอผ้า (การสืบหูก) การเก็บตะกอกเหยียบ การคัดลายบนเส้นไหม การเก็บตะกอดอก การทอผ้ายกและการทอหน้านาง ผู้วิจัยพบว่าขั้นตอนที่ยากและซับซ้อนที่สุดคือ การคัดลายซึ่งปัจจุบันมีจำนวนผู้เชี่ยวชาญขั้นตอนนี้น้อยลง เนื่องจากผู้คัดลายต้องมีความรู้ ทั้งการออกแบบลายกราฟ การสาวไหม การทอผ้ายกและการทอหน้านาง ลักษณะเด่นของผ้ายกคำพูนคือ เนื้อผ้าแน่น สม่่าเสมอเพราะผู้ทอมีเทคนิคเฉพาะในการทอ ผลการ

ประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลระบบจากผู้ใช้งาน 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 คน กลุ่มบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 6 คน กลุ่มนักศึกษาจำนวน 5 คน และกลุ่มผู้สนใจจำนวน 15 คน พบว่าระบบที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.61) และจากผู้ดูแลระบบจำนวน 2 คน พบว่า ระบบมีประสิทธิภาพระดับมากที่สุดเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 5.00) ด้านประสิทธิผลของระบบ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มนักศึกษาคงว่ามีประสิทธิผลมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 5.00) สำหรับกลุ่มบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกลุ่มผู้สนใจเห็นด้วยในระดับมากที่สุดเช่นกัน (ค่าเฉลี่ย 4.83 และ 4.73)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

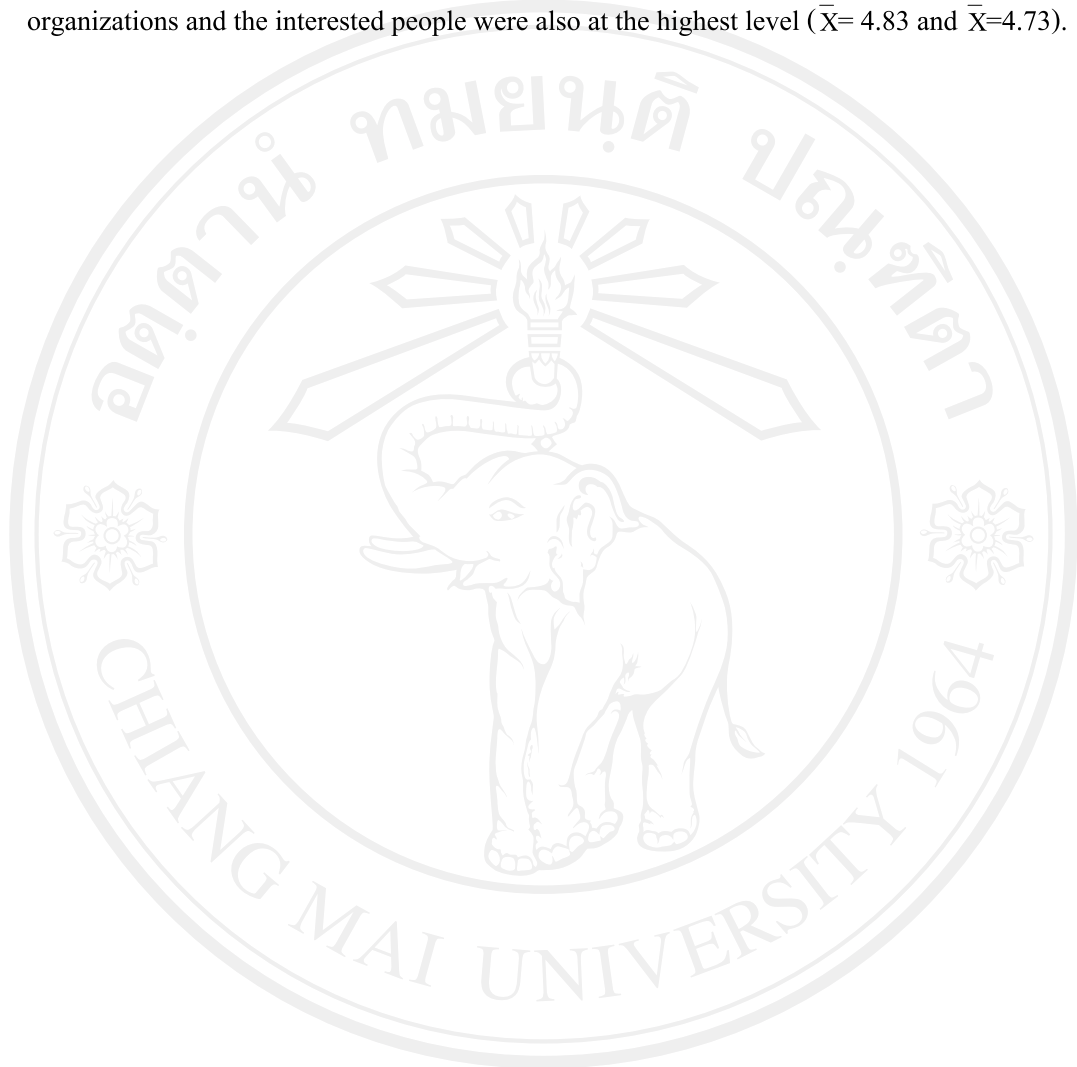
Thesis Title	Knowledge Management of Lanna Local Wisdom Concerning <i>Pha Yok Lamphun</i> Weaving	
Author	Ms. Tatsawan Timakum	
Degree	Master of Arts (Information Studies)	
Thesis Advisory Committee	Assoc. Prof. Ratana Na Lamphun	Advisor
	Assoc. Prof. Songsak Prangwatanakun	Co-advisor

ABSTRACT

The purposes of this study were: 1) to investigate the pattern and the process of *Pha Yok Lamphun* weaving by using the knowledge management method and 2) to develop the knowledge management system. The researcher implemented a qualitative research method to the knowledge management by applying the SECI model extracting tacit knowledge from 2 experts and 8 experienced personnels. Then, transformed the tacit knowledge to explicit knowledge in the forms of texts, pictures, videos and website. PHP and MySQL programs were utilized to develop the system as a database and presented on the website (<http://www.phayok-lamphun.org>). Online questionnaire was used to evaluate the system. Quantitative data was analyzed using mean ($\bar{X}$) and standard deviation.

Results of the research concluded that there were 2 types of loom; a traditional loom and an applied loom. Traditional design of *Pha Yok Lamphun* is “Pikul” flower. Regarding to the weaving process, it comprised of graph design, spinning thread, reeling thread, winding thread, sewing frame arrangement, threads pattern arrangement by heddles (keb-ta-kor-yeab), inserting flower design, designing thread by heddles (keb-ta-kor-dok) and brocade weaving. The researcher found out that the most difficult and complicated step was the inserting flower design. Presently, the number of specialists on this step are decreasing because they have to know through the steps of graph design, reeling thread and brocade weaving. The outstanding character of *Pha Yok Lamphun* is the evenly and tightly woven, resulted from special weaving techniques. Regarding to the results of the system evaluation on the efficiency by 5 groups of users: 2 experts, 6 people from related organizations, 5 students and 15 interested people were at the highest level ($\bar{X}= 4.61$), and the opinions of the 2 system administrators were also at the highest level

($\bar{X}$ = 5.00). With regard to the system accomplishment, the opinions of the experts and the students were at the highest level ($\bar{X}$ = 5.00) whereas the opinions of the people from related organizations and the interested people were also at the highest level ($\bar{X}$ = 4.83 and $\bar{X}$ =4.73).

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved